

RYNEK TURYSTYCZNY HISZPANII

Karol Wójcik
II TiR SUM/TM
2012/13

Spis treści

Spis treści.....	2
Wstęp.....	3
I. Podstawowe uwarunkowania rozwoju turystyki przyjazdowej, krajowej i wyjazdowej.	3
1. Ogólne informacje o badanym kraju	3
2. Atrakcje turystyczne przyciągające największą liczbę turystów.....	6
3. Infrastruktura turystyczna i komunikacyjna	7
4. Podstawowe determinanty konsumpcji turystycznej ludności	10
5. Narodowa administracja turystyczna	11
6. Narodowa organizacja turystyczna, rynki docelowe i narzędzia promocyjne	11
7. Inne uwarunkowania rozwoju turystyki	11
II. Rynek recepcji turystycznej (zagraniczna turystyka przyjazdowa).....	12
1. Przyjazdy i główne kraje emitujące:.....	12
2. Dochody z turystyki przyjazdowej – wielkość, struktura i dynamika:.....	16
3. Analiza profili konsumenckich turystów pochodzących z najważniejszych rynków emisyjnych.	20
4. Główne obszary koncentracji zagranicznego/pryjazdowego ruchu turystycznego:	20
III. Rynek emisji turystycznej (turystyka krajowa):.....	21
1. Poziom aktywności turystycznej mieszkańców danego kraju/regionu w turystyce zagranicznej.	21
2. Wydatki na podróże zagraniczne:	25
3. Ulubione destynacje mieszkańców analizowanego kraju/regionu	26
IV. Znaczenie badanego rynku dla Polski/regionu.....	26
1. Analiza przyjazdów do Polski/regionu z opisywanego rynku:	26
2. WUTZ (Wskaźnik Użyteczności Turystyki Zagranicznej) dla Polski analizowanego rynku	28
3. Zaangażowanie marketingowe Polski/regionu na danym rynku i zaangażowanie marketingowe danego kraju w Polsce:.....	29
4. Analiza wyjazdów Polaków do analizowanego kraju:	30
V. Analiza SWOT danego rynku:	31
VI. Prezentacja przykładowej oferty dla danego segmentu demograficzno-społecznego:	31
Podsumowanie.....	34
Bibliografia.....	36
Spis tabel	37
Spis rycin.....	38

Wstęp

Turystyka jest jednym z głównych sektorów w gospodarce Hiszpanii. Odpowiada za blisko 10% PKB i 11% zatrudnienia. Hiszpania jest czwartą co do przyjazdów, destynacją na Świecie i drugą, jeśli chodzi o dochody. Rynek hiszpański jest atrakcyjny dla Polaków, ale da się również zaobserwować tendencje, iż z każdym rokiem więcej Hiszpanów przyjeżdża do Polski.

Praca ta ma na celu przybliżyć kwestie związane z rynkiem turystycznym w Hiszpanii, przedstawić trendy oraz prognozy. Do jej wykonania posłużyłem się analizą źródeł, tzw. *desk research*. Dane czerpałem głównie ze stron internetowych Urzędu Statystycznego Hiszpanii (*Instituto Nacional de Estadística*) oraz Instytutu Studiów Turystycznych (*Instituto de Estudios Turísticos*).

I. Podstawowe uwarunkowania rozwoju turystyki przyjazdowej, krajowej i wyjazdowej.

1. Ogólne informacje o badanym kraju

a) Położenie

Hiszpania leży na Półwyspie Iberyjskim. Na zachodzie graniczy z Portugalią, na południu z należącym do Wielkiej Brytanii Gibraltarem, oraz przez Ceutę i Melillę z Marokiem. Na północy, kraj graniczy z Francją i Andorą. W skład Hiszpanii wchodzi także Baleary na Morzu Śródziemnym, Wyspy Kanaryjskie na Oceanie Atlantyckim oraz tzw. *terytoria suwerenne*, w skład których wchodzi dwie hiszpańskie posiadłości w Afryce Północnej, Ceuta i Melilla, oraz liczne niezamieszkane wyspy po śródziemnomorskiej stronie Cieśniny Gibraltarskiej, takie jak enklawy będące częściami prowincji Kadyks i Malaga: Chafaryny, Alborán czy Perejil. Do Hiszpanii, a dokładniej do Katalonii, należy także otoczone przez terytorium francuskie miasteczko Llivia. Najdalej wysuniętym na północ punktem kraju jest przylądek *Estaca de Bares* w Galicji, na południe – *Punta Saltos* na wyspie Hierro, na wschodzie – *Punta Esperó* na Minorce.

b) Klimat

Klimat Hiszpanii jest zróżnicowany, od chłodnego i deszczowego na północnym zachodzie, po gorący i suchy na równinach Andaluzji. Centrum kraju charakteryzuje się klimatem kontynentalnym. Jest to teren otoczony pasmami górskimi, w związku z czym nie dociera tam wilgotne powietrze i jest bardzo sucho. Występują duże amplitudy temperatur

dziennych jak i rocznych. Latem na całym obszarze kraju z wyjątkiem północnego wybrzeża, jest gorąco i słonecznie. Średnie temperatury wynoszą 12 °C w styczniu i 25° w lipcu, roczna ilość opadów sięga 250 mm. Madryt, leżący na wysokości 660 m, ma średnią temperaturę 5 °C w styczniu i 24 °C w lipcu. Północ kraju jest terenem zdecydowanie wilgotnym. Występują tam spore opady, a temperatury są umiarkowane. Niewielkie amplitudy miesięczne wskazują na łagodne zimy (od 6 °C do 10 °C) i chłodne lata (średnio poniżej 22 °C). Obszar wybrzeża na wschodzie i południu kraju przejawia cechy klimatu śródziemnego z wpływem klimatu morskiego, im bardziej na południe tym bardziej gorący klimat. Jest to teren raczej suchy, z gorącym latem (ponad 22 °C) i łagodną zimą (od 6 °C na północno-wschodnim wybrzeżu do ponad 10 °C na południu).

c) Podstawowe dane gospodarcze:

Do lat sześćdziesiątych ubiegłego stulecia Hiszpania była jednym z najuboższych krajów Europy. Przemiany demokratyczne, reformy gospodarcze oraz napływ turystów od lat 70-tych spowodowały znaczny wzrost inwestycji i napływ kapitału zagranicznego, który wzmógł się dodatkowo po przystąpieniu Hiszpanii do Unii Europejskiej w 1986 roku. Dzięki temu przez kolejne 20 lat Hiszpania była jednym z najszybciej rozwijających się gospodarczo państw Europy. Światowy kryzys gospodarczy z końca 2008 r. w znacznym stopniu dotknął gospodarkę Hiszpanii. Lata 2009 i 2010 przyniosły ujemne wartości wskaźnika wzrostu PKB. Wg danych hiszpańskiego Urzędu Statystycznego, wzrost PKB w IV kw. 2011 r. wyniósł w Hiszpanii 0,3%.

Największym problemem, z jakim obecnie boryka się Hiszpania jest wysokie bezrobocie. Rok 2011 zamknął się wskaźnikiem bezrobocia na poziomie 22,85% . Problem ten w Hiszpanii w największym stopniu dotyczy ludzi młodych (ok. 46%) oraz imigrantów (ok. 30%). Regionem o najwyższym bezrobociu jest Andalusja, gdzie wynosi ono ponad 30%.

Hiszpania walczy również z wysokim poziomem deficytu budżetowego, który w 2011 r. osiągnął poziom 8,51%. Rząd ogranicza wydatki zarówno na szczeblu centralnym, jak również regionalnym, aby sprostać stawianym przez Komisję Europejską wymogom obniżenia deficytu budżetowego.

d) Ludność

Hiszpania liczyła 1 stycznia 2009 46 661 950 osób. Gęstość zaludnienia wynosi 91,4 os./km². Głównymi ośrodkami miejskimi są Madryt (5,5 mln), Barcelona (4,9 mln) i Walencja (2,3 mln)

e) Waluta

1 Euro=100 Centów

f) Przepisy wizowe

Obywatele polscy korzystają z prawa do swobodnego przepływu osób w ramach Unii Europejskiej/Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Dokumentem podróży uprawniającym do bezwizowego wjazdu i pobytu (niezależnie od jego celu) do 90 dni na terytorium Królestwa Hiszpanii jest paszport bądź dowód osobisty.

g) Historia

Począwszy od IX wieku p.n.e. Półwysep Iberyjski był terenem ekspansji licznych ludów i państw (Celtów, Fenicjan, Greków czy też Kartagińczyków). W II wieku p.n.e. na półwyspie pojawili się Rzymianie. W V wieku na tereny obecnej Hiszpanii wdarli się Wizygoci i stworzyli tam własne królestwo. W roku 711 z obszarów północnej Afryki na Półwysep Iberyjski przedostały się wojska arabskie pod wodzą Tarika, które błyskawicznie podbiły prawie cały półwysep.

Niewielkie królestwa chrześcijańskie na północy rozpoczęły rekonkwistę, która zaowocowała ostatecznym wyparciem Maurów w 1492. Przywódcą i pierwszym królem, zgodnie z tradycją, był don Pelayo. Jako początek procesu rekonkwisty uznaje się bitwę w wąwozie Covadonga. W ten sposób powstało pierwsze królestwo chrześcijańskie, które rozpoczęło powolną walkę z najeźdźcami muzułmańskimi. Z tych drobnych państw chrześcijańskich z czasem wyłoniły się dwa silne królestwa: Kastylia i Aragonia. Rozkwit i ekspansja powstałej z połączenia obu tych państw Hiszpanii były przede wszystkim związane z podbojami kolonialnymi w Ameryce i zdobyciem wielkich bogactw. Dzięki mocarstwowej polityce kraj stał się supermocarstwem w Europie Zachodniej. Stracił jednak tę pozycję na skutek osłabienia, upadku gospodarczego i wyniszczających (przegrywanych) wojen z Francją Ludwika XIV. Problemy z następstwem tronu w XVIII wieku doprowadziły do wojny o sukcesję hiszpańską, która w znacznym stopniu osłabiła państwo.

Około 1825 wielkie imperium hiszpańskie przestało praktycznie istnieć. Spowodowane to było zbyt długim złym zarządzaniem, niesprawiedliwym łaodem społecznym i, przede wszystkim, inwazją Napoleona.

W latach 1936-1939 kraj ogarnęła wojna domowa. W jej wyniku władzę w kraju przejęli nacjonałiści pod wodzą generała Francisco Franco.

Po śmierci Franco w 1975, władzę przejął wyznaczony przez niego na następcę książę Jan Karol z dynastii Burbonów. Przywrócono monarchię, a król wprowadził w kraju demokratyczne reformy. W 1982 Hiszpania wstąpiła do NATO, a w 1986 stała się członkiem Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej (która później została przekształcona w Unię Europejską).

h) Ustrój

Hiszpania jest dziedziczną monarchią parlamentarną. Królem jest Jan Karol z dynastii Burbonów. Wstąpił na tron w 1975 roku po śmierci generała Francisco Franco. Król nie ma w swych rękach żadnej realnej władzy. Mianuje szefa rządu, który zawsze wywodzi się ze zwycięskiego ugrupowania. W wyjątkowych sytuacjach może wygłaszać orędzia do narodu. Jest również najwyższym dowódcą wojska.

Władza ustawodawcza jest zapewniona przez parlament – dwuizbowy, sąd lub Zgromadzenie Narodowe, składa się z Kongresu Deputowanych (*Congreso de Diputados*) z 350 członków, wybieranego w wyborach powszechnych na okres 4 lat i Senatu, składającego się z 259 członków, z których 208 jest bezpośrednio wybieranych przez ludzi i 51 mianowanych przez regionalne legislatury, na okres również 4 lat. Premierem Hiszpanii jest od 2011 Mariano Rajoy.

2. Atrakcje turystyczne przyciągające największą liczbę turystów

Hiszpania niewątpliwie jest jednym z najbardziej atrakcyjnych rynków turystycznych na Świecie. Liczne walory przyrodnicze przplatają się z niezwykle atrakcjami kulturowymi. Poniższa tabela prezentuje atrakcje, które mogą się pochwalić największą liczbą odwiedzin w 2011.

Tab. 1. Najczęściej odwiedzane atrakcje w Hiszpanii w 2011

	Atrakcja	Miasto	Liczba odwiedzin [w mln]
1	La Sagrada Familia	Barcelona	3,2
2	Alhambra	Granada	3,1

3	Muzeum Prado	Madryt	2,9
4	Miasteczko Sztuki i Nauki	Walencja	2,9
5	Muzeum Księżniczki Sofii	Madryt	2,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://www.abc.es/20120716/cultura/abci-monumentos-visitados-espana-201207110330.html>, (20.11.2012)

Ryc. 1. Położenie najczęściej odwiedzanych atrakcji Hiszpanii.

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://maps.google.pl/>, (20.11.2012)

Jak wynika z powyższych danych nieukończony kościół projektu słynnego Antonio Gaudi'ego – La Sagrada Familia w Barcelonie – jest najchętniej odwiedzanym obiektem w Hiszpanii. Nieznacznie wyprzedza Alhambrę w Granadzie. Na kolejnym miejscu jest Muzeum Prado w Madrycie.

Brak danych jeśli chodzi o strukturę i dynamikę odwiedzin.

3. Infrastruktura turystyczna i komunikacyjna

3.1. Hotele

Jak wynika z Raportu dot. Rynku Hotelowego 2010 wydane przez Wiadomości Turystyczne¹, Hiszpania dysponowała ponad 1,6 mln miejsc w hotelach i obiektach podobnych (dane na 2007 rok). Natomiast średnia cena pokoju w 2009 roku wynosiła 100 GB

¹ Maria Byszewska-Dawidek, *Rynek hotelowy 2010*, Instytut Turystyki Sp. z o.o. Wiadomości Turystyczne, Warszawa,

Tab. 2. Największe łańcuchy hotelowe w Hiszpanii w 2012 roku

	Nazwa	Hotele	Pokoje
1	Melia Hotels International	306	77996
2	NH Hotels	395	58885
3	RIU Hotels	108	43081
4	Barcelo	140	37778
5	Iberostar Hotel & Resorts	89	30063

Źródło: opracowanie własne na podstawie http://www.hosteltur.com/129900_ranking-hosteltur-cadenas-hoteleras-2012.html, (04.12.2012)

Jak wynika z powyższej tabelki pięć największych łańcuchów hotelowych w Hiszpanii jest w stanie jednorazowo przyjąć blisko pół miliona gości (przy założeniu 2os. - pokój).

3.2. Główni organizatorzy turystyki

Tab. 3. Najwięksi organizatorzy turystyki w Hiszpanii wg przychodów

	Nazwa	Przychody [w mln Euro]		
		2010	2011	Zmiana [w proc.]
1	Viajes El Corte Ingles	2250	2360	5
2	Viajes Helcon-Ecuador	1316	1330	3
3	Viajes Iberia	833	960	15
4	Carlson Waggonit Travel	495	500	2,5
5	Barcelo Viajes	470	475	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie http://static.hosteltur.com/web/uploads/2012/06/Las_grandes_agencias_del_mercado_espanol_facturaron_8000_M_.pdf, (04.12.2012)

Pozycja największych organizatorów turystyki z roku na rok jest coraz mocniejsza. Czołówka zwiększyła swoje przychody rok do roku w stosunku do 2010 roku.

3.3. Sieć komunikacyjna

Hiszpańska sieć dróg szybkiego ruchu jest najbardziej rozbudowana w Europie. Liczy ona 15152 km. Autostrady są płatne.²

² <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/sp.html>, (04.12.2012)

Ryc. 2. Sieć dróg szybkiego ruchu w Hiszpanii.

Źródło: http://en.wikipedia.org/wiki/File:Red_espa%C3%B1ola_de_autopistas_y_autov%C3%ADas2.PNG, (04.12.2012)

Połączenia kolejowe w Hiszpanii należą do najlepszych w Europie. Długość linii kolejowych w Hiszpanii to 15923 km, co jest 18 wynikiem na świecie³. W tym 2655 km linii wysokich szybkości (AVE), co jest najlepszym wynikiem w Europie. Umożliwiają one m.in. pokonanie trasy Barcelona-Madryt (ponad 600km) w 2,5 godziny.

Narodowym przewoźnikiem kolejowym jest RENFE (*Red Nacional de los Ferrocarriles Españoles*).

Lotniska

Hiszpania według CIA (Central Intelligence Agency) posiada 152, co plasuje ją na 36.miejscu na świecie (dane na 2012)⁴. Rozmieszczenie lotnisk w Hiszpanii przedstawia Ryc. 3.

³ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/sp.html>, (04.12.2012)

⁴ <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/sp.html>, (04.12.2012)

Ryc. 3. Lotniska w Hiszpanii

Źródło: http://vila-real.com/component/option,com_wrapper/Itemid,102/, data odczytu: 04.12.2012

Największymi portami lotniczymi są lotniska: Madryt-Barajas (ponad 49 mln pasażerów w 2011 roku), El Prat pod Barceloną (34 mln w 2011).

Wśród narodowych przewoźników lotniczych należy wymienić: Iberię, Vueling Airlines oraz Air Europa.

4. Podstawowe determinanty konsumpcji turystycznej ludności

Wśród głównych determinantów konsumpcji turystycznej należy wymienić przede wszystkim dochody. Kraje, których obywatele najczęściej odwiedzają Hiszpanię (tj. Wielka Brytania, Niemcy, Francja) posiadają wyższy PKB per capita od Hiszpanii.

Tab. 4. PKB za 2011 krajów najczęściej odwiedzających Hiszpanię

	PKB za 2011(w mld USD)	Udział w przyjazdach do Hiszpanii
Wielka Brytania	2,418	24%
Francja	2,776	16%
Niemcy	3,557	15%
Hiszpania	1,494	nie dotyczy

Źródło: opracowanie własne na podstawie [http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_sovereign_states_in_Europe_by_GDP_\(nominal\)](http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_sovereign_states_in_Europe_by_GDP_(nominal)), (04.12.2012)

5. Narodowa administracja turystyczna

Organem odpowiedzialnym za administrowanie turystyką w Hiszpanii jest Ministerstwo Przemysłu, Energii i Turystyki (*Ministerio de Industria, Energía y Turismo*). Obecnie ministerstwem tym kieruje José Manuel Soria López (stan na 10/12/2012). Organem podległym w/w ministerstwu jest Sekretariat Stanu odpowiedzialny za Turystykę.

6. Narodowa organizacja turystyczna, rynki docelowe i narzędzia promocyjne

Narodową Organizacją Turystyczną Hiszpanii jest TURESPANA. Jej głównym celem jest promocja Hiszpanii w Świecie. Można powiedzieć, że stara się ona trafić niemal do wszystkich, gdyż strona internetowa (<http://www.spain.info/>) jest dostępna w ponad 30 językach, w tym w polskim.

TURESPANA posługuje się wieloma narzędziami służącymi przyciąganiu turystów. Do najbardziej oryginalnych należą:

- **Europe Senior Tourism.** Program kierowany do ludzi powyżej 55. roku życia. Działa w okresie od października do kwietnia (poza sezonem). Polega na dofinansowaniu wyjazdu przez Rząd Hiszpanii. Obecnie jest kierowana do obywateli: Bułgarii, Słowacji, Litwy, Czech, Rumunii i Polski.
- **Spain in words.** Wyszukiwarka internetowa (na razie w formie beta) informacji turystycznych w Hiszpanii. Dostępna dla wszystkich pod adresem: <http://www.spaininwords.com/>

7. Inne uwarunkowania rozwoju turystyki

Pod Narodową Organizację Turystyczną w Hiszpanii podlega Instytut Studiów Turystycznych (*El Instituto de Estudios Turísticos*). Powstała w 1962 roku organizacja odpowiada za badania dotyczące ruchu turystycznego w Hiszpanii. Liczne statystyki oraz opracowania są dostępne pod adresem: <http://www.iet.tourspain.es/>.

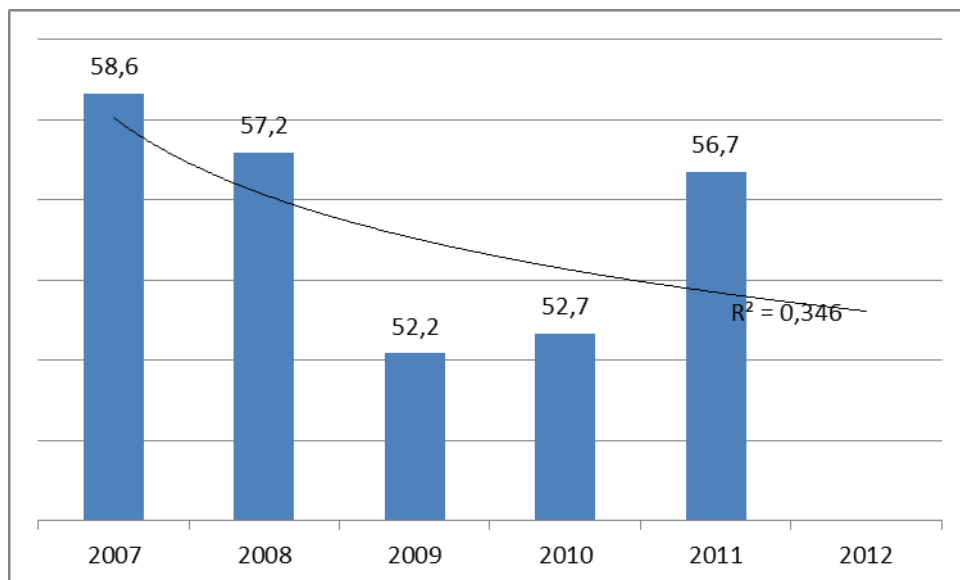
Ponadto pod Sekretariat Stanu odpowiedzialny za turystykę podlegają dwie organizacje:

- **Paradores de Turismo de Espana**, zajmująca się zarządzaniem, konserwacją i odbudową posiadłości, głównie historycznych należących do hiszpańskiego Skarbu Państwa.
- **SEGITUR**, odpowiedzialna za innowacje w hiszpańskim sektorze turystycznym.

II. Rynek recepcji turystycznej (zagraniczna turystyka przyjazdowa)

1. Przyjazdy i główne kraje emitujące:

Od wielu lat Hiszpania należy do państw najchętniej odwiedzanych przez turystów z całego Świata. Po wyraźnym spadku liczby przyjazdów w 2009 roku, Hiszpania odbudowuje swoją pozycję, szcycąc się ponad 56 mln przyjazdów w 2011.

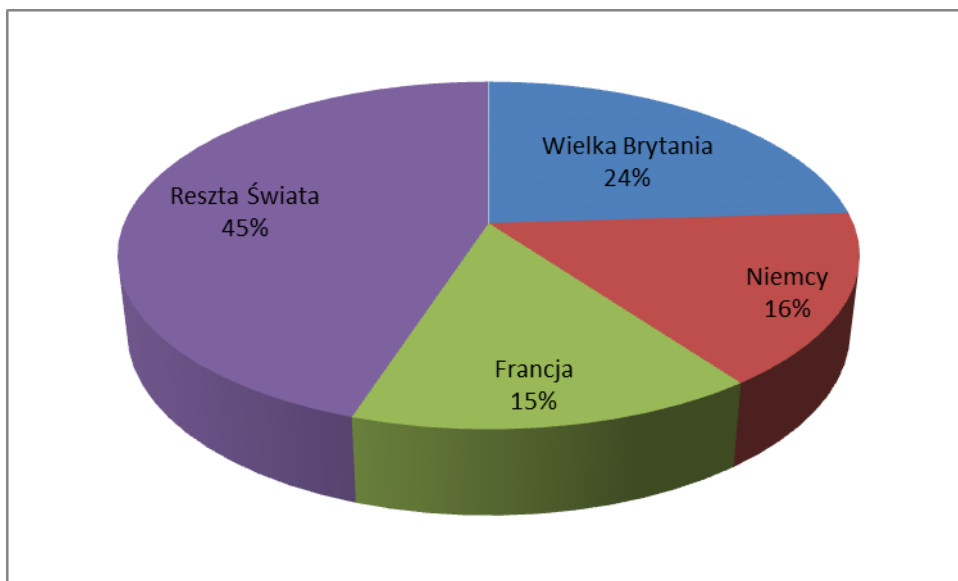

Ryc. 4. Dynamika przyjazdów do w Hiszpanii w latach 2007-2011 [w mln], wraz z prognozą

Źródło: opracowanie własne na podstawie Instituto Nacional de Estadística (<http://www.ine.es/jaxi/menu.do?type=pcaxis&path=/t11/trec/a01/&file=pcaxis>), (11.12.2012)

Powyższa tabela przedstawia liczbę turystów w Hiszpanii na przestrzeni ostatnich pięciu lat. Na jej podstawie można zaobserwować wyraźny spadek spowodowany kryzysem gospodarczym, który miał swoją kulminację w 2009 roku. Od tego czasu obserwujemy wyraźny wzrost. W 2011 liczba przyjazdów była podobna do tego 2007, czyli przed kryzysem.

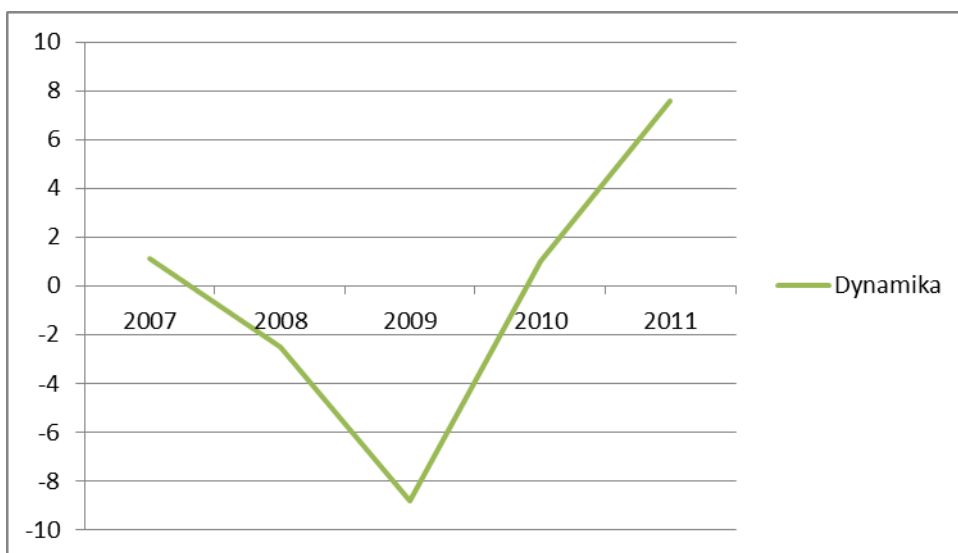
Jeśli chodzi o prognozę wskutek bardzo niskiego wskaźnika R^2 , nie można ocenić jej prawidłowo.

Ryc. 5. Struktura turystów w Hiszpanii wg kraju pochodzenia w 2011

Źródło: opracowanie własne na podstawie Instituto Nacional de Estadística (<http://www.ine.es/jaxi/menu.do?type=pcaxis&path=/t11/trec/a01/&file=pcaxis>), (11.12.2012)

Hiszpania jest destynacją turystyczną przede wszystkim dla Europejczyków, którzy stanowią ponad 90 % wszystkich odwiedzających. Duży wpływ na taką sytuację mają tani przewoźnicy lotniczy. M.in. dlatego to Wielka Brytania - uważana za kolebkę takich przewoźników - zajmuje pierwszą pozycję jeśli chodzi o kraje, skąd przyjeżdża najwięcej turystów.

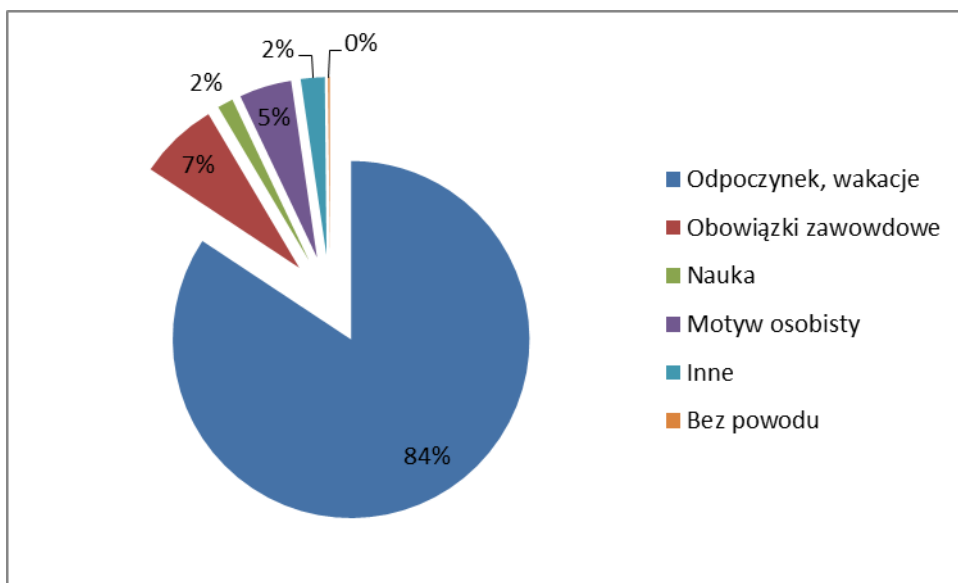

Ryc. 6. Dynamika przyjazdów do Hiszpanii w latach 2007-2011 [w proc.]

Źródło: opracowanie własne na podstawie Instituto Nacional de Estadística (<http://www.ine.es/jaxi/menu.do?type=pcaxis&path=/t11/trec/a01/&file=pcaxis>), (11.12.2012)

Z danych dotyczących dynamiki przyjazdów do Hiszpanii można zaobserwować wyraźną rolę kryzysu w turystyce. Obecnie sytuacja wygląda dużo lepiej, gdyż od kulminacji spadków w 2009 roku, liczba przyjazdów rokrocznie wzrasta.

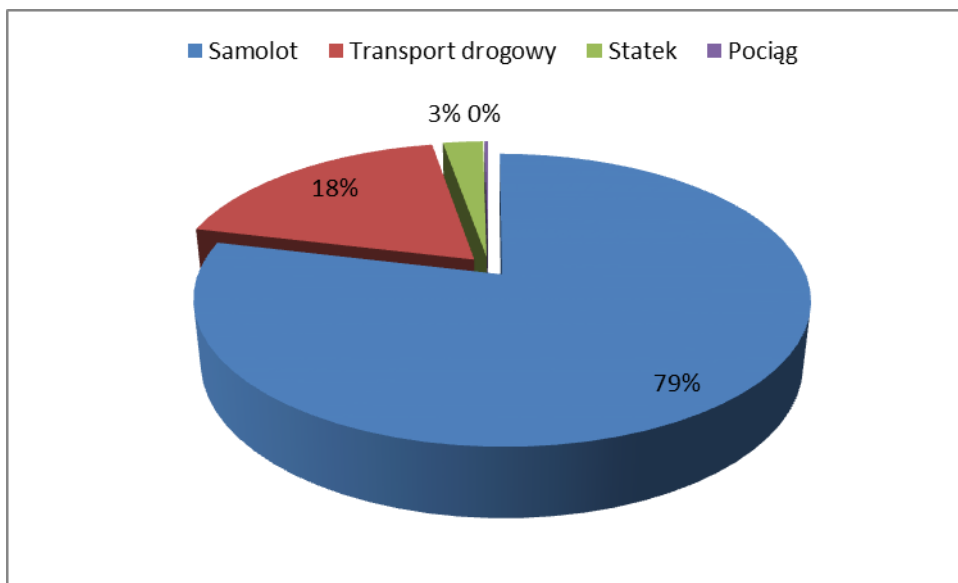
Poniższy wykres pokazuje dlaczego turyści wybierają Hiszpanię? Co jest głównym motywem ich podróży?

Ryc. 7. Cele przyjazdów turystycznych do Hiszpanii w 2011

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Instituto Nacional de Estadística (<http://www.ine.es/jaxi/menu.do?type=pcaxis&path=/t11/trec/a01/&file=pcaxis>), (11.12.2012)

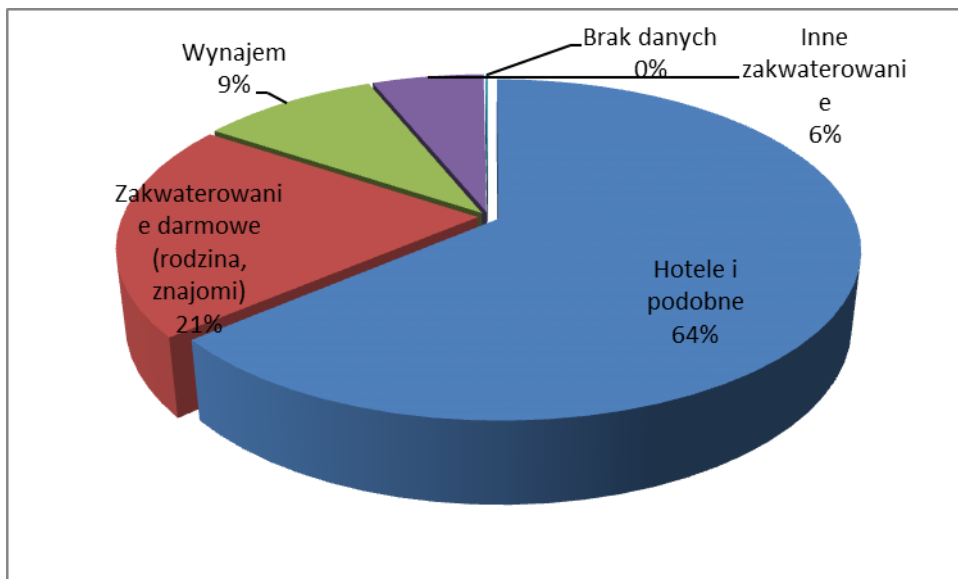
Jak wynika z danych za 2011 rok, zdecydowana większość turystów jako cel przyjazdu do Hiszpanii wskazuje wypocznęk. Zaledwie 16% turystów wybiera Hiszpanię z innego powodu.

Ryc. 8. Struktura przyjazdów do Hiszpanii w 2011 wg środków lokomocji

Źródło: opracowanie własne na podstawie Instituto Nacional de Estadística (<http://www.ine.es/jaxi/menu.do?type=pcaxis&path=/t11/trec/a01/&file=pcaxis>), (11.12.2012)

Zdecydowani najistotniejszym środkiem transportu, jeśli chodzi o przyjazdy jest samolot, który wybiera prawie 8 na 10 turystów. Blisko co piąty decyduje się na transport drogowy (samochód/autobus).

Ryc. 9. Zakwaterowanie turystów w Hiszpanii w 2011

Źródło: opracowanie własne na podstawie Instituto Nacional de Estadística, (<http://www.ine.es/jaxi/menu.do?type=pcaxis&path=/t11/trec/a01/&file=pcaxis>), (11.12.2012)

Jak pokazują dane z 2011 roku, miejscem noclegu, najczęściej wybieranym przez turystów były hotele i podobne placówki. Na kolejnym miejscu jest zakwaterowanie darmowe, tzn. u rodziny, bądź przyjaciół. Blisko co dziesiąty turysta decyduje się na wynajem.

Tab. 5. Przyjazdy w 2011 do subregionu - Europa Południowa (wg UNWTO)

Kraj	Liczba przyjazdów [w mln]
Hiszpania	56,7
Włochy	46,1
Turcja	29,3
Grecja	16,4
Chorwacja	10
Portugalia	7,4
Izrael	2,8
Cypr	2,4
Słowenia	2
Andorra	2
Malta	1,4
Czarnogóra	1,2
Serbia	0,8
Bośnia i Hercegowina	0,4
Macedonia	0,3
San Marino	0,1
Albania	b.d.

Źródło: UNWTO Tourism Highlights, 2012 Edition

W swoim subregionie Hiszpania jest zdecydowanym liderem, jeśli chodzi o przyjazdy. O ponad 10 mln wyprzedza Włochy – drugi najchętniej odwiedzany kraj Europy Południowej.

2. Dochody z turystyki przyjazdowej – wielkość, struktura i dynamika:

Turytyka to bardzo istotna gałąź hiszpańskiej gospodarki. Odpowiada ona za 10% PKB oraz za zatrudnienie 11% Hiszpanów.

Tab. 6. Dochody z turystyki przyjazdowej w latach 2007-2011

	2007	2008	2009	2010	2011
Dochody (w mld Euro)	51,3	51,7	48	49	52,8

Źródło: Instituto Nacional de Estadística

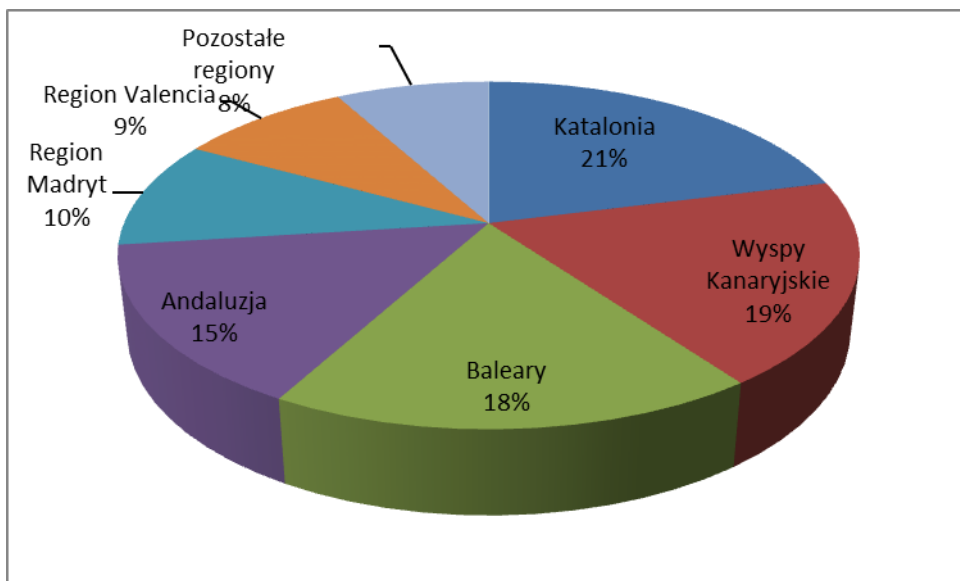
(<http://www.ine.es/jaxi/menu.do?type=pcaxis&path=/t11/trec/a01/&file=pcaxis>), (11.12.2012)

Dane pokazują, iż hiszpańska turystyka podnosi się po kryzysie, który kulminację miał w 2009 roku. W 2011 dochody wygenerowane przez nią wyniosły rekordowe 52,8 mld Euro.

Tab. 7. Dochody z turystyki zagranicznej wg regionów wraz udziałem procentowym za rok 2011

Region	Dochody (w ml EUR)	Udział
Katalonia	11273	21%
Wyspy Kanaryjskie	10119	19%
Baleary	9464	18%
Andaluzja	8069	15%
Region Madryt	5378	10%
Region Valencia	4565	9%
Galicja	677	1,2%
Kastylija i Leon	665	1,2%
Murcja	621	1,2%
Kraj Basków	574	1,1%
Aragonia	363	0,7%
Kantabria	289	0,6%
Asturia	272	0,5%
Kastylija - La Mancha	177	0,4%
Ekstremadura	148	0,3%
Navarra	123	0,2%
La Rioja	20	0,04%

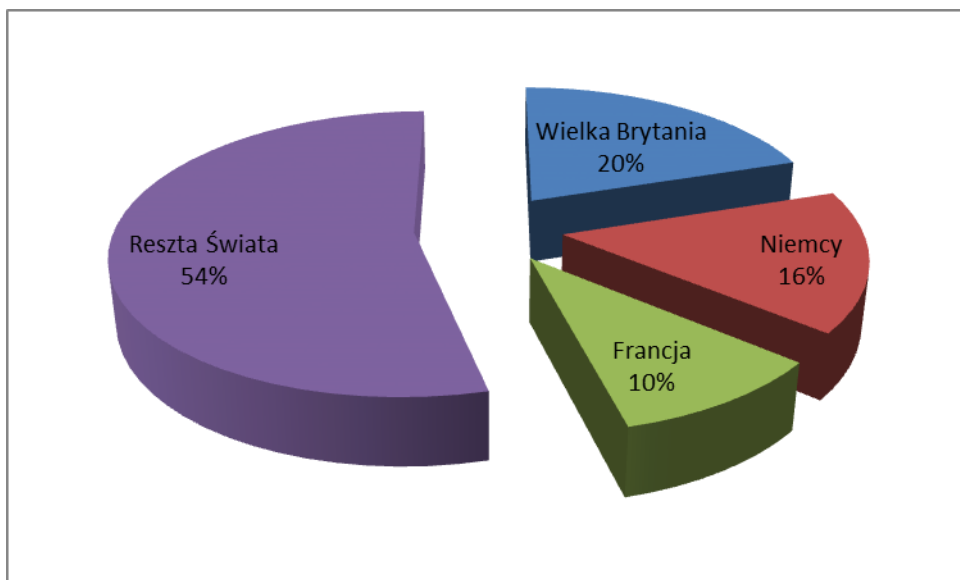
Źródło: opracowanie własne na podstawie Instituto Nacional de Estadística (<http://www.ine.es/jaxi/menu.do?type=pcaxis&path=/t11/trec/a01/&file=pcaxis>), (11.12.2012)

Ryc. 10. Udział w dochodach osiągniętych z turystyki w 2011 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie Instituto Nacional de Estadística (<http://www.ine.es/jaxi/menu.do?type=pcaxis&path=/t11/trec/a01/&file=pcaxis>), (11.12.2012)

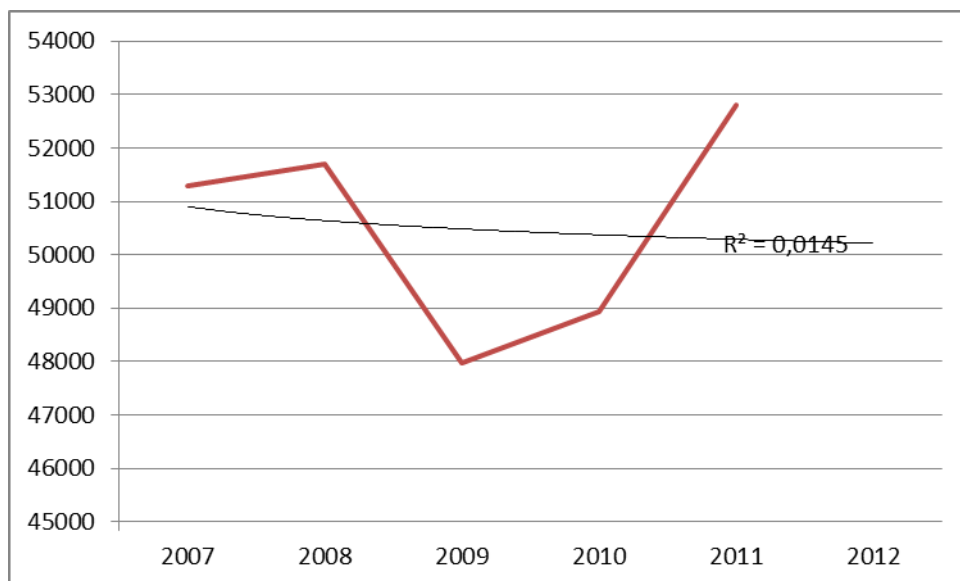
Regionem, który czerpie największe korzyści z turystyki w Hiszpanii jest Katalonia. Na kolejnym miejscu są Wyspy Kanaryjskie. Stolica – Madryt, zajmuje dopiero piąte miejsce.

Ryc. 11. Struktura dochodów z turystyki w Hiszpanii za 2011 z podziałem na kraje

Źródło: opracowanie własne na podstawie Instituto Nacional de Estadística, (<http://www.ine.es/jaxi/menu.do?type=pcaxis&path=/t11/trec/a01/&file=pcaxis>), (11.12.2012)

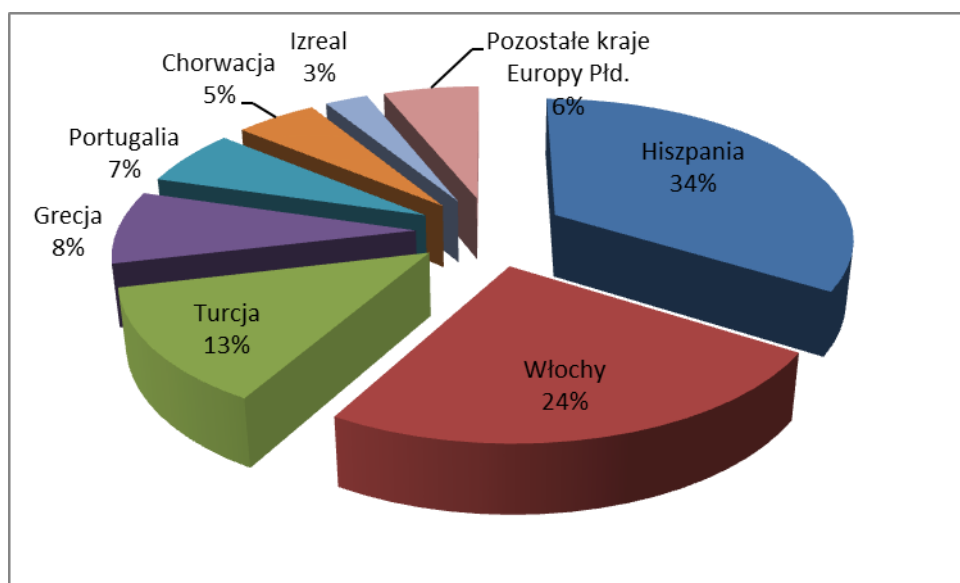
Jak wynika z powyższej tabelki narodami zostawiającymi najwięcej pieniędzy w Hiszpanii są: Wielka Brytania, Niemcy oraz Francja. Razem odpowiadają one za blisko połowę dochodów z turystyki.

Ryc. 12. Dynamika przychodów z turystyki w Hiszpanii w latach 2007-2011[w mln Euro] wraz z prognozą

Źródło: opracowanie własne na podstawie Instituto Nacional de Estadística, (<http://www.ine.es/jaxi/menu.do?type=pcaxis&path=/t11/trec/a01/&file=pcaxis>), (11.12.2012)

Z wykresu dotyczącego dynamiki przychodów można zaobserwować, iż Hiszpania wychodzi z kryzysu związanego z turystyką przyjazdową. Od roku 2009 obserwujemy wzrost dochodów.

Ryc. 13. Dochody z turystyki w 2011 dla subregionu - Europa Południowa (wg UNWTO)

Źródło: UNWTO Tourism Highlights, 2012 Edition

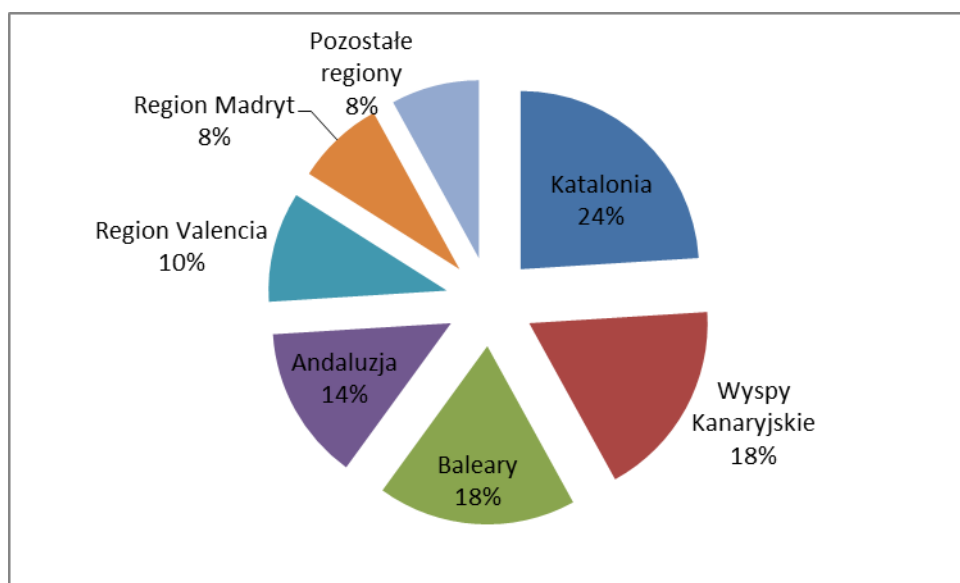
Wśród krajów Europy Południowej Hiszpania legitymuje się najwyższym dochodem (59 mld Euro) uzyskanym z turystyki w 2011 roku, wyraźnie dystansując pozostałe kraje.

3. Analiza profili konsumenckich turystów pochodzących z najważniejszych rynków emisyjnych.

Statystyczny turysta odwiedzający Hiszpanię pochodzi z Wielkiej Brytanii, Niemiec lub Francji, które emitują 55% ruchu turystycznego w tym kraju. Wyjazd organizuje “na własną rękę” (69,3% w 2011). Przyjeżdża w miesiącach letnich od lipca do września (37%), by odpocząć (84%). Korzysta z samolotu (79%). Ma między 25, a 64 lata (74%), posiada wykształcenie wyższe (62%).

4. Główne obszary koncentracji zagranicznego/przyjazdowego ruchu turystycznego:

Ryc. 14. ilustruje jakie regiony są najczęściej odwiedzane przez turystów?

Ryc. 14. Wielkość przyjazdów do Hiszpanii w 2011 z podziałem na regiony

Źródło: opracowanie własne na podstawie Instituto Nacional de Estadística (<http://www.ine.es/jaxi/menu.do?type=pcaxis&path=/t11/trec/a01/&file=pcaxis>), (18.12.2012)

Z powyższych danych wynika, iż blisko co czwarty turysta odwiedzający Hiszpanię wybiera Katalonię (tj. 13,8 mln). Kolejne miejsca zajmują: Wyspy Kanaryjskie (10,2 mln) oraz Baleary (10,1 mln). Oznacza to, że zdecydowana większość turystów wybiera obszary nadmorskie.

Tab. 8. Dynamika przyjazdów (w proc.) w latach 2007-2011 z podziałem na regiony

	2007	2008	2009	2010	2011
Andaluzja	5,7	-5,4	-6,4	-0,4	6
Aragonia	-12,4	12,2	-19,8	-4,6	-5,9
Asturia	-21	8,6	-7	6	10,5
Baleary	0,3	0,6	-9,9	1,7	9,8
Ekstremadura	5,9	-2,9	-17,5	-0,8	-3,8
Galicja	-10,5	-9,5	-18,1	-9,8	-0,5
Kantabria	-9,3	0,2	0,2	-14,4	9,7
Kastylia - La Mancha	-9,6	-13,9	0,2	1,4	9,5
Kastylia i Leon	-4,5	-18,7	1	-19,7	0,6
Katalonia	0,8	-5,8	-11,4	3,7	4,7
Kraj Basków	-8,5	-12,4	-4,1	12,6	7,4
La Rioja	-1,6	19,8	-13	-5,5	-13,4
Murcja	15,3	10,2	6,6	-19,6	-4,6
Navarra	23,9	-2	5,6	-11,8	6,8
Region Madryt	10	4,3	4,4	-3,8	-0,6
Region Valencia	2,4	0	-10,8	-1,4	7,2
Wyspy Kanaryjskie	-1,6	-1	-12,3	4,9	18,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie Instituto Nacional de Estadística, (<http://www.ine.es/jaxi/menu.do?type=pcaxis&path=/t11/trec/a01/&file=pcaxis>), (11.12.2012)

Z powyższej tabelki wynika, iż takie regiony jak Aragonia oraz Galicja od pięciu lat notują spadek przyjazdów turystów rok do roku. Żaden region nie może pochwalić się sytuacją odwrotną tzn. ciągłego wzrostu. Natomiast widać, że rok 2011 był niezwykle udany dla Wysp Kanaryjskich, które odwiedziło o 18,3% turystów więcej niż w poprzednim – 2010.

Co ciekawe dla regionów o największym znaczeniu turystycznym (tj. Katalonia, Wyspy Kanaryjskie, Baleary, Andaluzja, Region Valencia) można zaobserwować tendencję wzrostową (wychodzenia z kryzysu) od roku 2010. Z istotnych ośrodków turystycznych jedynie Region Madryt zanotował w tym czasie spadki.

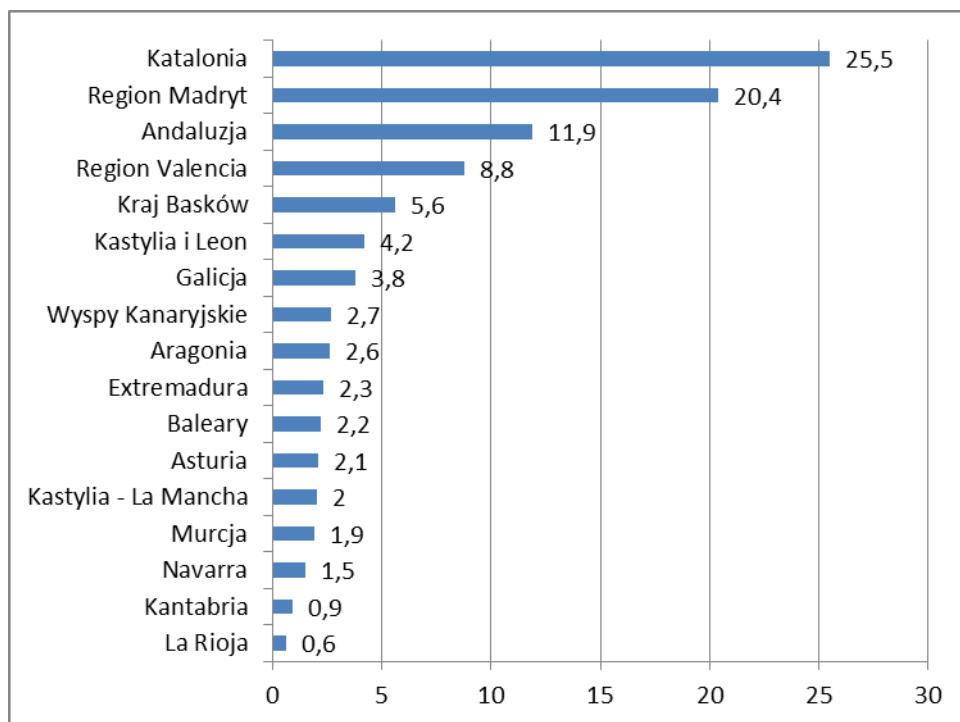
III. Rynek emisji turystycznej (turystyka krajowa):

1. Poziom aktywności turystycznej mieszkańców danego kraju/regionu w turystyce zagranicznej

Wyjazdy zagraniczne stanowią zaledwie 8,3% wszystkich wyjazdów Hiszpanów w 2011 roku, których całkowita ilość nieznacznie przekroczyła 160 mln.

Średnia długość pobytu Hiszpana zagranicą w 2011 roku wynosiła 8,9 noclegów, co oznaczało spadek o 3,5% do roku 2010.⁵

W ostatnich latach można zaobserwować stały wzrost podróży zagranicznych Hiszpanów. W 2011 roku było to 13,3 mln, czyli o ponad 2 mln więcej niż w 2008.

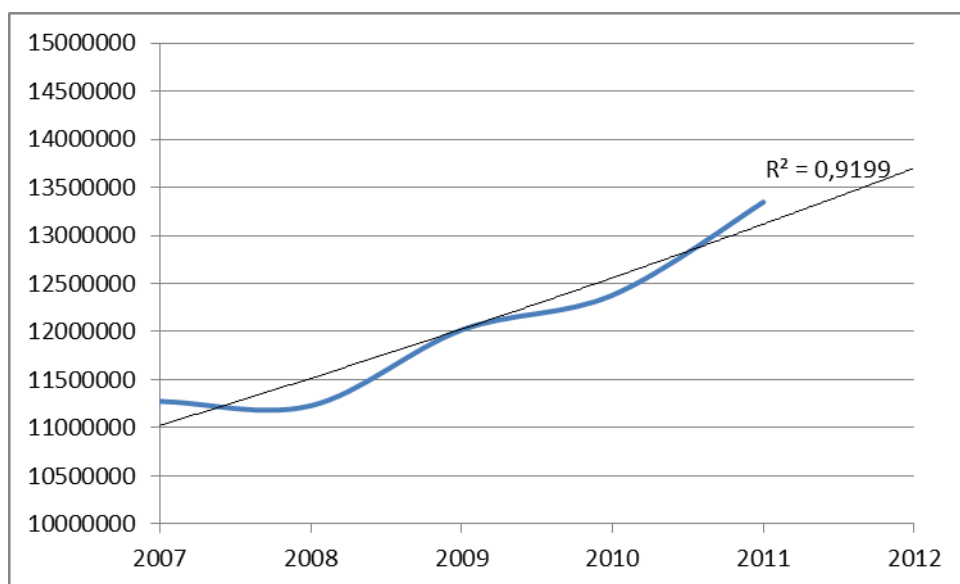

Ryc. 15. Wyjazdy zagraniczne z Hiszpanii w 2011 wg regionu (w proc.).

Źródło: opracowanie własne na podstawie FAMILITUR Encuesta de Movimientos Turísticos de los Españoles Informe anual 2011, Instituto de Estudios Turístico, 2012

Najczęściej wyjeżdżają mieszkańcy najbogatszych regionów tj. Katalonii i Madrytu, którzy stanowią blisko połowę wszystkich wyjazdów zagranicznych.

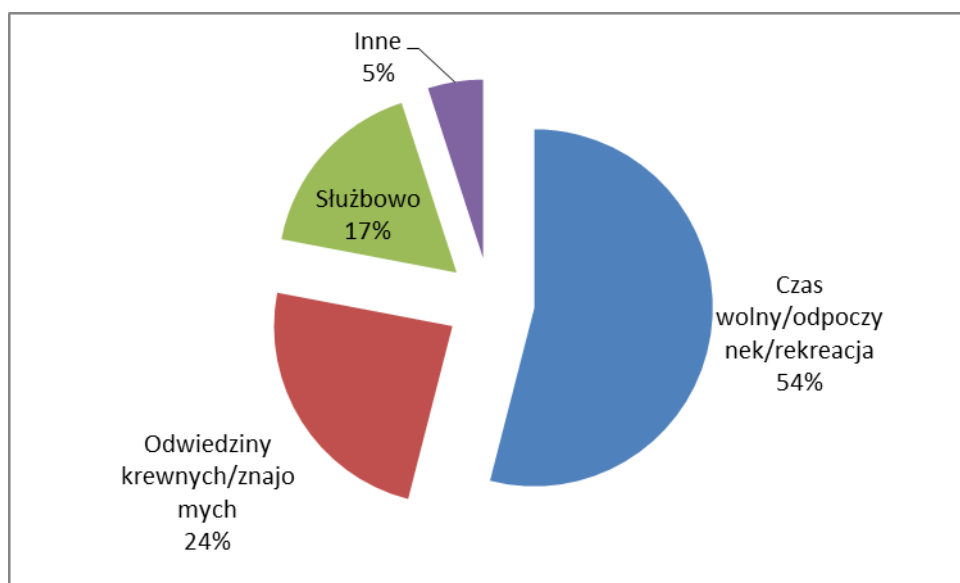
⁵ FAMILITUR Encuesta de Movimientos Turísticos de los Españoles Informe anual 2011, Instituto de Estudios Turístico, 2012, str.66, <http://www.iet.tourspain.es/es-ES/estadisticas/familitur/Anuales/Informe%20anual%20de%20Familitur.%20A%C3%B1o%202011.pdf>, (20.1.2012)

Ryc. 16. Dynamika podróży zagranicznych Hiszpanów w latach 2007-2011 wraz z prognozą

Źródło: opracowanie własne na podstawie Instituto de Estudios Turísticos (<http://www.iet.tourspain.es/es-es/estadisticas/fichadecoyuntura/paginas/default.aspx>), (04.12.2012)

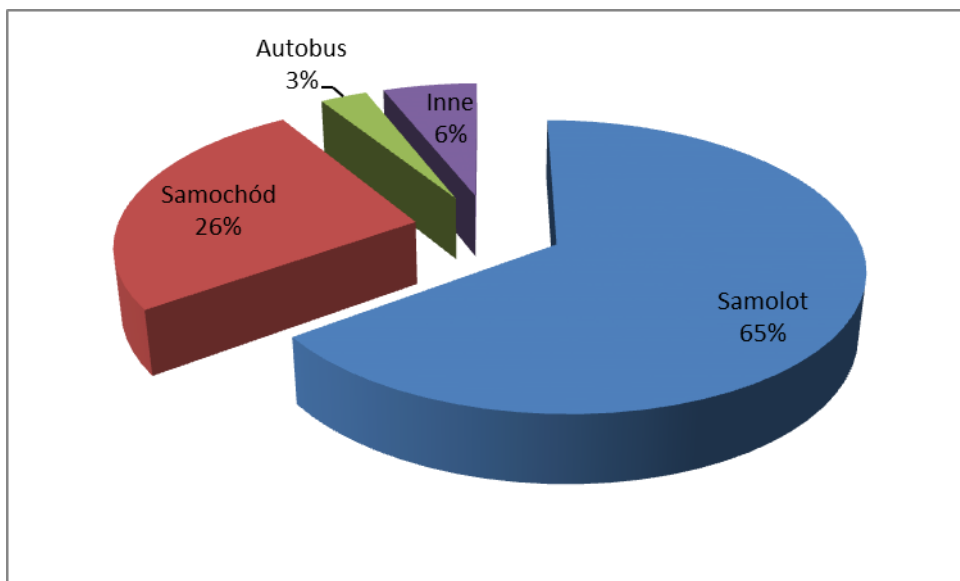
Patrząc na wykres dotyczący dynamiki wyjazdów Hiszpanów można zaobserwować niewielki, aczkolwiek stały wzrost od roku 2008.

Ryc. 17. Motywy wyjazdów zagranicznych Hiszpanów w 2011

Źródło: opracowanie własne na podstawie Instituto de Estudios Turísticos (<http://www.iet.tourspain.es/es-es/estadisticas/fichadecoyuntura/paginas/default.aspx>), (04.12.2012)

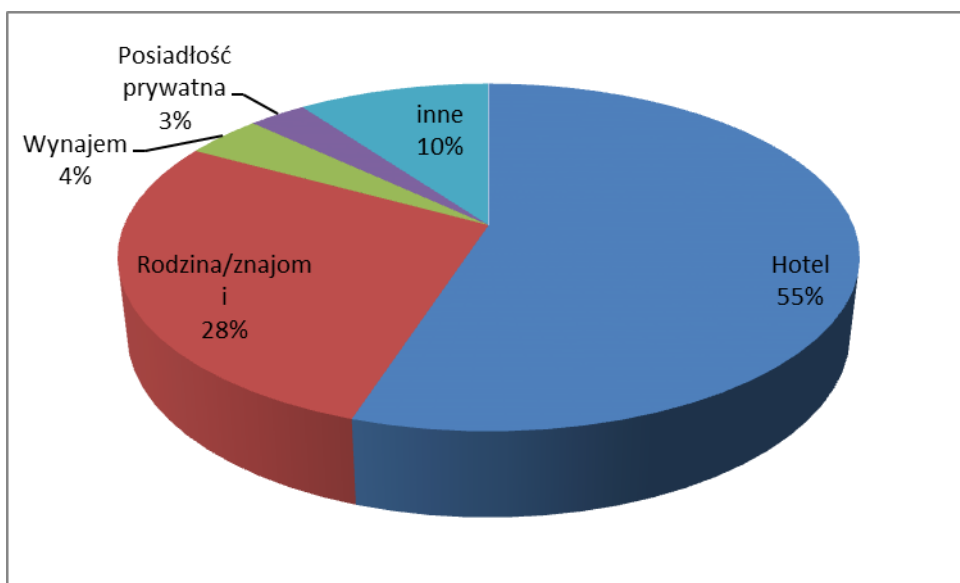
Najważniejszym motywem wyjazdów Hiszpanów – ponad połowy – jest chęć wypoczynku. Co czwarty wyjeżdża w odwiedziny do bliskich lub przyjaciół. 17% decyduje się na zagraniczną podróż z powodów zawodowych.

Ryc. 18. Środki transportu służące do podróży zagranicznych Hiszpanów w 2011

Źródło: opracowanie własne na podstawie Instituto de Estudios Turísticos (<http://www.iet.tourspain.es/es-es/estadisticas/fichadecoyuntura/paginas/default.aspx>), (04.12.2012)

Wyjeżdżając za granicę Hiszpanie najczęściej korzystają z samolotu (65%). Co czwarty korzysta z samochodu, a z autobusu zaledwie 3%.

Ryc. 19. Typy zakwaterowania Hiszpanów podczas podróży zagranicznych w 2011.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Instituto de Estudios Turísticos (<http://www.iet.tourspain.es/es-es/estadisticas/fichadecoyuntura/paginas/default.aspx>), (04.12.2012)

Ponad połowa Hiszpanów podczas zagranicznych podróży mieszka w hotelu. 28% nie płaci za swój pobyt, gdyż zamieszkuje u rodziny bądź znajomych.

Brak danych dotyczących długości pobytu za granicą.

2. Wydatki na podróż zagraniczną:

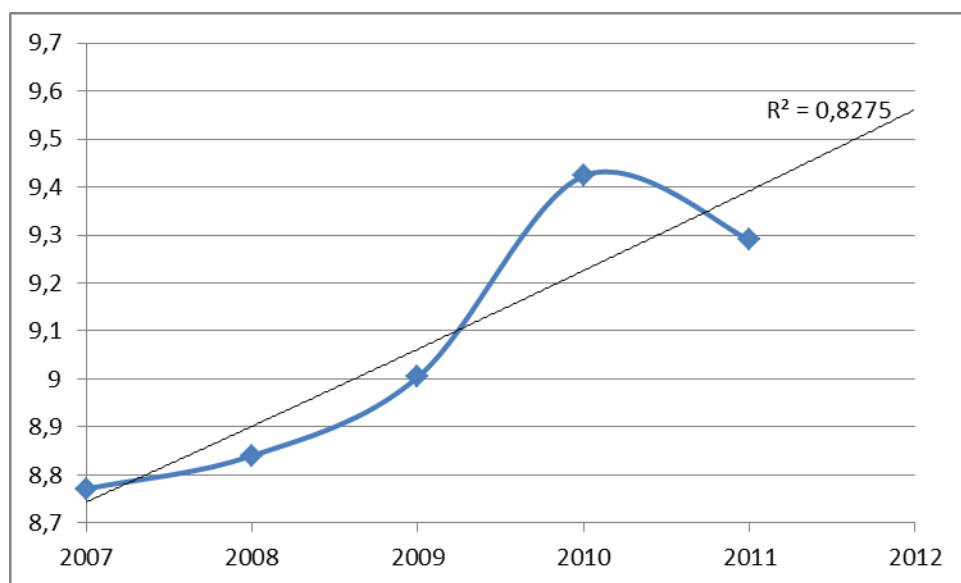
Od 2007 do 2010 roku można było zaobserwować tendencję, iż z roku na rok Hiszpanie wydawali coraz więcej na podróże zagraniczne. Jednak w 2011 wydatki nieznacznie spadły w stosunku do roku ubiegłego, co można tłumaczyć kryzysem ekonomicznym.

Tab. 9. Struktura wydatków na podróże zagraniczne Hiszpanów w 2011 wg środków transportu.

	Wydatki (w mld EUR)	Udział
Samochód	1,041	11,21%
Autobus	0,189	2,03%
Samolot	7,369	79,34%
Inne	0,689	7,42%

Źródło: opracowanie własne na podstawie Instituto de Estudios Turísticos (<http://www.iet.tourspain.es/es-es/estadisticas/fichadecoyuntura/paginas/default.aspx>), (04.12.2012)

Prawie 80% wydatków przeznaczonych na podróże zagraniczne generowane przez Hiszpanów, pochodzi od osób korzystających z samolotów.

Ryc. 20. Dynamika wydatków Hiszpanów na podróże zagraniczne w latach 2007-2011[w mld EUR] wraz z prognozą

Źródło: opracowanie własne na podstawie Instituto de Estudios Turísticos (<http://www.iet.tourspain.es/es-es/estadisticas/fichadecoyuntura/paginas/default.aspx>), (04.12.2012)

Okres 2007-10 to rokroczny wzrost wydatków na wyjazdy zagraniczne. Rok 2011 był jednak gorszy od 2010.

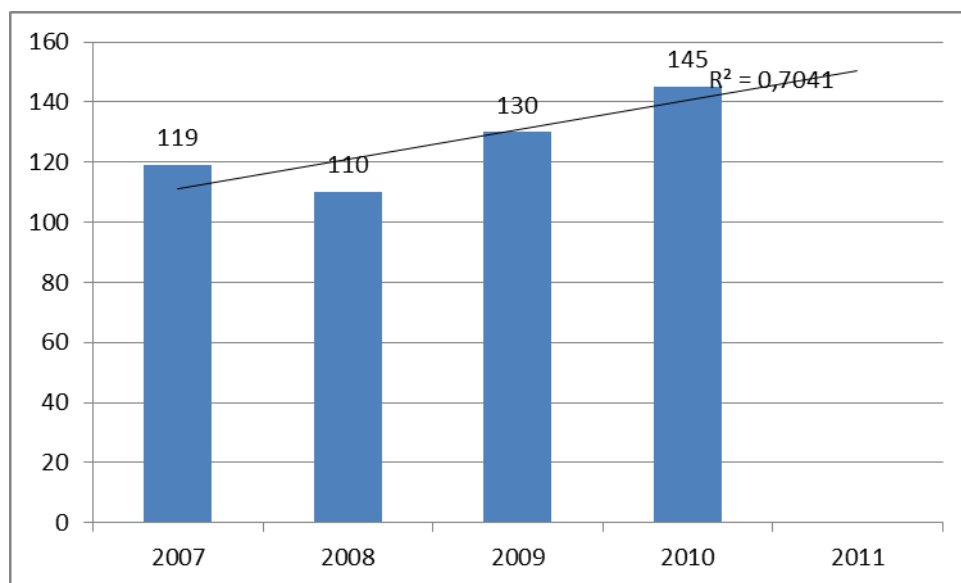
3. Ulubione destynacje mieszkańców analizowanego kraju/regionu

Państwem najchętniej odwiedzanym przez Hiszpanów w 2011 była Francja, która skupia 18,2% wyjazdów zagranicznych Hiszpanów. Jest to wzrost o 6,7% do 2010. Kolejnym krajem jest również sąsiad – Portugalia, która w 2011 roku była celem podróży zagranicznej w 12,2% przypadków, co oznacza spadek w stosunku do 2010 o 9,4%. Kolejnymi krajami są Włochy (11,4%, zmiana -12,2%), Wielka Brytania (8,6%, zmiana +27,5), Maroko (6,2%, zmiana -5,5%) oraz Niemcy (5,7%, zmiana +23,2%). W 78,4% przypadków destynacją Hiszpanów były kraje europejskie (Unia Europejska – 67,1%)⁶

IV. Znaczenie badanego rynku dla Polski/regionu.

1. Analiza przyjazdów do Polski/regionu z opisywanego rynku:

Dla Hiszpanów Polska nie jest istotnym rynkiem turystycznym. Mimo to da się zaobserwować, iż w ostatnich latach przyjeżdża do nas co raz więcej turystów z tego kraju.

Ryc. 21. Przyjazdy Hiszpanów do Polski (w tysiącach) w latach 2007-2010 wraz z prognozą

Źródło: opracowanie własne na podstawie W. Bartoszewicz, T. Skalska; Zagraniczna turystyka przyjazdowa do Polski w 2010 roku, Instytut Turystyki, Warszawa, 2011

Na podstawie powyższych wyników można stwierdzić, iż liczba przyjazdów z Hiszpanii do Polski wzrasta w ciągu ostatnich lat. Zmiana z 2008 do 2009 to 18%, a rok później wzrost wyniósł 12%.

⁶ FAMILITUR Encuesta de Movimientos Turísticos de los Españoles Informe anual 2011, Instituto de Estudios Turístico, 2012, str 67

Tab. 10. Przyjazdy do Polski dla krajów subregionu Europa Południowa w 2010

Kraj	Przyjazdy (w tys.)
Włochy	285
Hiszpania	145
Portugalia	75
Izrael	70
Turcja	70
Grecja	35
Chorwacja	20
Słowenia	20
Cypr	<1
Malta	<1
Albania	b.d.
Andora	b.d.
Bośnia i Hercegowina	b.d.
Czarnogóra	b.d.
Macedonia	b.d.
San Marino	b.d.
Serbia	b.d.

Źródło: opracowanie własne na podstawie W. Bartoszewicz, T. Skalska; Zagraniczna turystyka przyjazdowa do Polski w 2010 roku, Instytut Turystyki, Warszawa, 2011

Hiszpania to drugi pod względem przyjazdów do Polski kraj Europy Południowej. Ustępuje dość wyraźnie Włochom.

Według przytoczonych powyżej wyników badań Hiszpania jest wiceliderem wśród państw swojego subregionu w ilości przyjazdów do Polski. Ustępuje dosyć znacznie Włochom, którzy przyjeżdżają do Polski niemal dwukrotnie częściej.

W roku 2010 Hiszpanie ogółem na wyjazdy wydali 16,8 mld USD (w Polsce 56,7 mln USD), co na jednego mieszkańca oznaczało kwotę 364 USD (w Polsce 422 USD).⁷

⁷ Bartłomiej Walas, *Marketingowa Strategia Polski w Sektorze Turystyki na lata 2012-2020*, POT, 2011, str. 40

Tab. 11. Wydatki na przyjazdy do Polski dla krajów subregionu Europa Południowa w 2010.

Kraj	Wydatki (w mln USD)
Włochy	156,85
Hiszpania	56,7
Izrael	34,8
Portugalia	30,2
Turcja	20,2
Grecja	13,9
Chorwacja	6,6
Słowenia	4,65
Albania	b.d.
Andorra	b.d.
Bośnia i Hercegowina	b.d.
Cypr	b.d.
Czarnogóra	b.d.
Macedonia	b.d.
Malta	b.d.
San Marino	b.d.
Serbia	b.d.

Źródło: UNWTO

Wyniki pokazują, że wydatki są zbieżne z ilością przyjazdów. Tu również Hiszpania zajmuje drugie miejsce w subregionie Europa Południowa, ustępując jedynie Włochom.

Brak danych dot. struktury i celów przyjazdów, środków lokomocji, długości pobytu oraz preferowanego typu zakwaterowania.

2. WUTZ (Wskaźnik Użyteczności Turystyki Zagranicznej) dla Polski analizowanego rynku

Wskaźnik WUTZ dla Hiszpanii wynosi 0,8726, co daje jej 20 miejsce w rankingu. Oznacza to, iż według ustalonych przez POT norm jest to kierunek drugoplanowy dla Polski.⁸

⁸ Bartłomiej Walas, *Marketingowa Strategia Polski w Sektorze Turystyki na lata 2012-2020*, POT, 2011, str. 39

Tab. 12. Macierz atrakcyjności i potencjału rynków

Atrakcyjność rynku (wielkość rynku, stopa wzrostu, wydatki, położenie geo.)	Pozycja polskiej turystyki na wybranych rynkach (dostępność komunikacyjna, liczba noclegów w Polsce do liczby noclegów na Węgrzech i w Czechach, pozycja polskich produktów)		
	Silna / utrzymywać	Średnia / intensyfikacja inwestycji	Słaba / inwestować długoterminowo
Wysoka Znacząca szansa na osiągnięcie celu	Niemcy, Wielka Brytania	Francja, Włochy	USA, Chiny, Indie, Brazylija
Średnia Osiągnięcie celu trudniejsze i może zależeć od czynników o charakterze obiektywnym	Dania, Norwegia, Szwecja, Rosja, Ukraina	Irlandia, Węgry, Austria, Holandia, Czechy	HISZPANIA , Belgia, Szwajcaria, Kanada, Korea, Japonia
Niska Niewielkie znaczenie lub ograniczona szansa na znaczącą zmianę pozycji	Litwa, Białoruś, Łotwa, Estonia	Finlandia	Portugalia, Izrael, Australia

Źródło: Bartłomiej Walas, *Marketingowa Strategia Polski w Sektorze Turystyki na lata 2012-2020*, POT, 2011, str. 43

Z powyższej tabelki wynika, iż zgodnie z przyjętymi przez POT regułami Hiszpania jest klasyfikowana jako kraj o średniej atrakcyjności turystycznej. Natomiast pozycja Polski na rynku hiszpańskim jest określana jako słaba.

3. Zaangażowanie marketingowe Polski/regionu na danym rynku i zaangażowanie marketingowe danego kraju w Polsce:

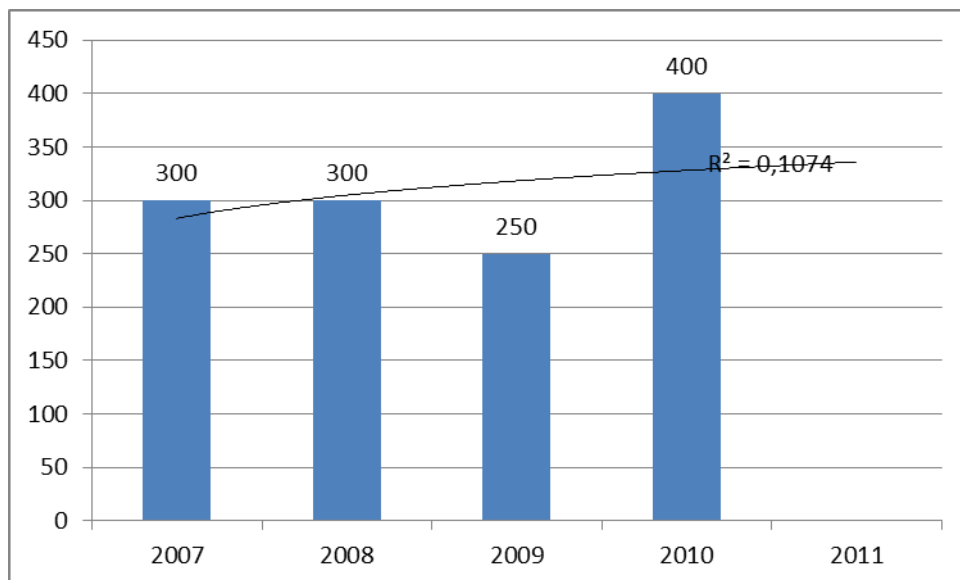
Promocją Polski na terenie Hiszpanii zajmuje się Polski Ośrodek Informacji Turystycznej w Madrycie. Wg POTu głównymi grupami docelowymi w Hiszpanii jest segment 35+ oraz młodzież, głównie z Katalonii, Madrytu i Kraju Basków. *Marketingowa Strategia Polski w Sektorze Turystyki na lata 2012-2020* mówi, iż działania marketingowe w Hiszpanii będą zintensyfikowane w 2020 roku. Wówczas Hiszpania będzie traktowana jako rynek uzupełniający, co oznacza, że dla jej potrzeb będą prowadzone przede wszystkim działania krajowe przygotowujące do realizacji poszerzonych działań promocyjnych (m.in. przygotowanie materiałów promocyjnych, partnerstwo z regionami itp.)

Znajomość rynku i potencjału hiszpańskiego jest ogólnie znana Polakom. Oferty wyjazdu na Półwysep Iberyjski są dostępne w niemal każdym biurze podróży na terenie naszego kraju. Jest to jeden z popularniejszych kierunków wyjazdów Polaków. Wśród działań marketingowych należy wymienić fakt, iż rządowa strona internetowa (www.spain.info) jest

dostępna również w języku polskim oraz wspomniany wcześniej program *Europe Senior Tourism*, który jest skierowany m.in. do Polaków.

4. Analiza wyjazdów Polaków do analizowanego kraju:

Dla Polaków Hiszpania jest atrakcyjnym miejscem do wypoczynku. Od kilku lat kraj ten znajduje się w czołówce najchętniej odwiedzanych krajów przez Polaków.

Ryc. 22. Wyjazdy polskich turystów do Hiszpanii w latach 2007-2010 wraz z prognozą

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Instytut Turytyki

Mimo wyraźnego spadku wyjazdów Polaków w 2009 roku, kolejny był rekordowym, gdyż 400 tysięcy naszych rodaków odwiedziło Hiszpanię.

Jeśli chodzi o prognozę wskutek bardzo niskiego wskaźnika R^2 , nie można ocenić jej prawidłowo.

Średnia długość pobytu polskich turystów w Hiszpanii w 2010 roku wyniósł 8,5 noclegu. Oznacza to spadek w stosunku do roku 2009 kiedy długość pobytu wynosiła 8,9 noclegu.

Brak danych dot. struktury i celów wyjazdów, środków lokomocji, preferowanego typu zakwaterowania oraz dochodów Hiszpanii z racji przyjazdów Polako

V. Analiza SWOT danego rynku:

Mocne strony:

1. Klimat
2. Znakomita infrastruktura
3. Położenie geograficzne
4. Duża ilość atrakcji turystycznych
5. Członkostwo w Unii Europejskiej
6. Wysoki stopień rozwoju gospodarczego
7. Bardzo wysoki standard usług komunikacyjnych
8. Bogata historia, kultura

Słabe strony:

1. Przeciętna znajomość języków obcych
2. Wysokie ceny

Szanse:

1. Rozwój turystyki w regionach obecnie mniej rozwiniętych
2. Szersza współpraca z zagranicznymi turoperatorami

Zagrożenia:

1. Kryzys gospodarczy
2. Terroryzm
3. Chęć niepodległości ze strony niektórych regionów
4. Silna konkurencja w subregionie

VI. Prezentacja przykładowej oferty dla danego segmentu demograficzno-społecznego:

Biuro Podróży ITAKA

Espana Ole!

W programie najpiękniejsze miasta Hiszpanii, każde o niepowtarzalnym charakterze: artystyczna Barcelona, romantyczna Grenada, nowoczesna Walencja, a do tego wizyta w

Madrycie z jednym z najsłynniejszych muzeów świata oraz Toledo - klimatycznej średniowiecznej stolicy Hiszpanii, gdzie przyjemnie jest błądzić krętymi uliczkami Starego Miasta. Na trasie krajobrazy regionu La Mancha, z winnicami i wiatrakami uwiecznionymi w najsłynniejszej powieści Miguela Cervantesa o przygodach Don Kichota, a także liczne zabytki z Listy UNESCO. W programie fakultatywnym magiczny wieczór flamenco. Znakomicie przygotowany program turystyczny, noclegi w komfortowych hotelach, dwa posiłki dziennie i degustacja wina w cenie. Trasa w Hiszpanii: ok. 2200 km.

1.DZIEŃ.

Zbiórka uczestników na lotnisku. Przelot do Barcelony. Transfer do hotelu, zakwaterowanie, nocleg.

2.DZIEŃ.

Śniadanie. Wykwaterowanie. Przejazd do BARCELONY, stolicy Katalonii. Spacer po średniowiecznym centrum miasta - Dzielnicy Gotyckiej z kamiennymi domami i brukowanymi uliczkami: słynny bulwar Las Ramblas, nazwany przez Victora Hugo najbarwniejszą i najciekawszą ulicą Europy. Przejazd przez Passeig de Gràcia z budynkami zaprojektowanymi przez słynnego katalońskiego architekta Antonia Gaudiego. Krótki postój przy katedrze Sagrada Familia, najsłynniejszym i wciąż niedokończonym dziele Gaudiego. Czas wolny w ogrodach Parku Güell, położonym na wzgórzu, zaprojektowanym przez Gaudiego i wpisanym na Listę UNESCO. Mozaiki i dekoracje rodem z baśni okalają najdłuższą ławkę na świecie, z której podziwiać można całe miasto. Panoramiczny objazd wzgórza Montjuic, gdzie znajduje się stadion olimpijski. Przejazd do hotelu, zakwaterowanie, kolacja, nocleg.

3.DZIEŃ.

Śniadanie. Przejazd do SARAGOSSY, malowniczo położonej nad rzeką Ebro. Spacer po historycznym centrum miasta, otoczonym przez nowoczesne bulwary. Zwiedzanie barokowej bazyliki Nuestra Señora de Pilar, symbolu miasta, celu pielgrzymek i perły architektonicznej z XVII/XVIII w. Budowla wzniesiona została w miejscu cudu z 2 stycznia 40 r., kiedy to apostołowi Jakubowi ukazała się Matka Boska. Wnętrze bazyliki kryje m.in. wspaniały ołtarz, malowidła Francisca Goi oraz XV-wieczną kaplicę z figurą Najświętszej Maryi Panny. Przejazd do MADRYTU, serca Hiszpanii i jej stolicy. Zwiedzanie XVIII-wiecznego Pałacu Królewskiego. Panoramiczny objazd miasta: Plaza Mayor, Puerta del Sol - środek Madrytu i

całej Hiszpanii, Plaza España. Przejazd do hotelu, zakwaterowanie, kolacja, nocleg.

4.DZIEŃ.

Śniadanie. Dalsze zwiedzanie MADRYTU: Prado - jedno z najbogatszych muzeów świata, ze wspaniałą kolekcją dzieł Velázqueza, Goi, El Greca i innych znanych artystów. Spacer po El Retiro, 120-hektarowym parku w centrum miasta zaprojektowanym pierwotnie dla dworu królewskiego, który obecnie jest popularnym miejscem wypoczynku madrileños, mieszkańców Madrytu. Przejazd do TOLEDO, wpisanego na Listę UNESCO, wznoszącego się na samotnej skale otoczonej wąwozem rzeki Tag. Zwiedzanie: XIII-XV-wieczna katedra, kościół San Tome kryjący największe dzieło El Greca, obraz „Pogrzeb hrabiego Orgaza”. Czas wolny - spacer po Starym Mieście. Przejazd do hotelu, zakwaterowanie, kolacja, nocleg.

5.DZIEŃ.

Śniadanie. Przejazd do CONSUEGRY, w sercu regionu La Mancha, z wiatrakami przywodzącymi na myśl przygody Don Kichota z powieści Miguela Cervantesa. Przejazd przez VALDEPEÑAS, jeden z największych ośrodków winiarskich w Hiszpanii. Degustacja hiszpańskiego wina w jednej z lokalnych winiarni. Wjazd na teren Andaluzji przez wąski wąwóz Despeñaperros. Przejazd do hotelu w Granadzie. Zakwaterowanie, kolacja. Fakultatywnie (za dodatkową opłatą na miejscu): udział w wieczorze tańca flamenco. Nocleg.

6.DZIEŃ.

Śniadanie. Wykwaterowanie. Zwiedzanie GRENADY, perły Andaluzji, jednego z najpiękniejszych miast Hiszpanii. W programie romantyczny zespół pałacowo-ogrodowy Alhambra, jeden z najwspanialszych zabytków Hiszpanii, pomnik architektury arabskiej w Europie Zachodniej, przywodzący na myśl baśnie tysiąca i jednej nocy. Spacer po Ogrodach Generalife i zabudowaniach Alhambry - galeriach pałacowych i słynnych dziedzińcach. Spacer po Albaicin, najstarszej dzielnicy miasta, pełnej wąskich uliczek, które zachowały orientalny charakter. Zwiedzanie renesansowej katedry Santa Maria de la Encarnación i przylegającej do niej Capilla Real - późnogotyckiej kaplicy grobowej królów katolickich. Alhambra, Ogrody Generalife oraz dzielnica Albaicin zostały wpisane na Listę UNESCO. Przejazd do hotelu, zakwaterowanie, kolacja, nocleg.

7.DZIEŃ.

Śniadanie. Przejazd w okolice GUADIX, gdzie do dzisiaj ludzie mieszkają w domach-jaskiniach. Wizyta w typowym domu. Przejazd do WALENCJI, jednego z najnowocześniejszych i najszybciej rozwijających się miast Hiszpanii. Spacer po najstarszej dzielnicy miasta z zespołem budowli dawnej Giełdy Jedwabiu wpisanym na Listę UNESCO. Przejazd pod największe centrum kulturalne Europy: Miasto Sztuki i Nauki, które zachwyca nowoczesną architekturą. Czas wolny. Przejazd do hotelu, zakwaterowanie, kolacja, nocleg.

8.DZIEŃ.

Śniadanie. Wykwaterowanie. Transfer na lotnisko. Przelot do Polski.

ŚWIADCZENIA:

7 noclegów w hotelach**/**; 2-os. pokoje (możliwość 1 dostawki) z łazienkami • wyżywienie: 7 śniadań (kontynentalne) i 7 kolacji (bufet lub serwowane), degustacja wina w Valdepeñas • przelot; przejazd komfortowym, klimatyzowanym autokarem • opieka pilota • ubezpieczenie KL i NW

Powyższa oferta to Hiszpania w pigułce. Przez tydzień czasu można zwiedzić najciekawsze obiekty, atrakcje oraz regiony tego kraju. W tym zdecydowaną większość z tych zamieszczony w raporcie. Jest to ciekawa propozycja dla osób nie lubiących nudy, gdyż grafik jest dosyć intensywny. Umożliwi z bliska przyjrzenie się infrastrukturze turystycznej wielu regionów Hiszpanii, jak i poznania odmienności kulturowej wewnątrz jednego państwa.

Podsumowanie

Przedmiotem powyższej pracy była analiza rynku turystycznego Hiszpanii. Jest to kraj niezwykle atrakcyjny turystycznie i traktujący turystykę jako ważną gałąź gospodarki. W ostatnich latach obserwuje się wzrost przyjazdów do Hiszpanii, co stawia ten kraj w światowej czołówce krajów recepcyjnych (wg UNWTO Hiszpania była czwartym najczęściej odwiedzanym krajem w 2011, zajmując drugi miejscem pod względem przychodów). Państwo to ma jedne z lepszych warunków do rozwoju turystyki co stanowi ogromny potencjał kraju. Nie sposób nie wspomnieć o klimacie oraz licznych zabytkach.

Najchętniej Hiszpanię odwiedzają Brytyjczycy, Francuzi oraz Niemcy. Razem stanowią ponad połowę odwiedzających. Polacy, mimo że Hiszpania stanowi dla nich jeden z chętniej odwiedzanych krajów (6. miejsce w 2010 wg Instytutu Turystyki), nie są istotnym

rynkiem, zarówno wyjazdowym, jak i przyjazdowym dla Hiszpanii. Kraj ten plasuje się w trzeciej dziesiątce, jeśli chodzi o przyjazdy do Polski, dlatego jest traktowany jako kraj drugoplanowy i nic nie wskazuje na to, że w najbliższym czasie ulegnie to zmianie. Mimo to, POT planuje zintensyfikować działania promocyjne w Hiszpanii w 2020 roku.

Co ciekawe, można zaobserwować, że oba kraje mają w stosunku do siebie podobne znaczenie jeśli chodzi o przyjazdy turystyczne. Gdyż udział Polaków w przyjazdach do Hiszpanii, podobnie jak udział Hiszpanów w przyjazdach do Polski oscyluje w okolicach 1%. W 2010 było to odpowiednio 0,75% i 1,16%. Dlatego można przypuszczać, iż wraz ze wzrostem liczby przyjazdów do danego kraju, wzrośnie liczba przyjazdów obywateli z w/w krajów. A patrząc na dane UNWTO można wnioskować, iż taka sytuacja będzie miała miejsce. Uważa się, iż rynek w najbliższym czasie będzie rósł.

Kolejnym ciekawym i zarazem obiecującym dla w/w krajów spostrzeżeniem jest fakt, iż ich udział w globalnych dochodach z turystyki rośnie. W przypadku Hiszpanii wzrost ten jest stały od roku 1990, kiedy to wynosił 12,9%, a obecnie jest to 20,7%. W Polsce rok 1990 to zaledwie 0,3%, a 2011 to już 3,7%.

Bibliografia

- FAMILITUR Encuesta de Movimientos Turísticos de los Españoles Informe anual 2011, Instituto de Estudios Turístico, 2012
- Raport OECD Tourism Trends and Policies 2012
- Raport UNWTO Tourism Highlights, 2012 Edition
- <http://pl.wikipedia.org/wiki/Hiszpania#Historia>, data odczytu 12.11.2012
- http://madrid.trade.gov.pl/pl/spain/article/detail,1671,Podstawowe_informacje_o_Hiszpanii.html , data odczytu 12.11.2012
- <http://hiszpania.geozeta.pl/wizy>, data odczytu 12.11.2012
- <http://www.hiszpania-online.com/?strona,menu,pol,komp,0,0,1308,ant.html>, data odczytu 12.11.2012
- <http://www.ine.es/>
- <http://www.intur.com.pl/instytut.php?nr=1>
- <http://www.iet.tourspain.es/>
- http://cultura.elpais.com/cultura/2012/07/16/actualidad/1342470978_898825.html, data odczytu 13.11.2012
- <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/sp.html>, data odczytu 27.11.2012
- http://www.itaka.pl/wycieczki/hiszpania/espana_ole_3524.php?SEARCH_HOTEL%5Bwyloty%5D=WAW&SEARCH_HOTEL%5Bpokoje%5D=DBL&SEARCH_HOTEL%5Bwyzywienie%5D=X, data odczytu 30.12.2012

Spis tabel

- Tab. 1. Najczęściej odwiedzane atrakcje w Hiszpanii w 2011
Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://www.abc.es/20120716/cultura/abci-monumentos-visitados-espana-201207110330.html>, (20.11.2012)
- Tab. 2. Największe łańcuchy hotelowe w Hiszpanii w 2012 roku
Źródło: opracowanie własne na podstawie http://www.hosteltur.com/129900_ranking-hosteltur-cadenas-hoteleras-2012.html, (04.12.2012)
- Tab. 3. Najwięksi organizatorzy turystyki w Hiszpanii wg przychodów
Źródło: opracowanie własne na podstawie http://static.hosteltur.com/web/uploads/2012/06/Las_grandes_agencias_del_mercado_espanol_facturaron_8000_M_.pdf, (04.12.2012)
- Tab. 4. PKB za 2011 krajów najczęściej odwiedzających Hiszpanię
Źródło: opracowanie własne na podstawie [http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_sovereign_states_in_Europe_by_GDP_\(nominal\)](http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_sovereign_states_in_Europe_by_GDP_(nominal)), (04.12.2012)
- Tab. 5. Przyjazdy w 2011 do subregionu - Europa Południowa (wg UNWTO)
Źródło: UNWTO Tourism Highlights, 2012 Edition
- Tab. 6. Dochody z turystyki przyjazdowej w latach 2007-2011
Źródło: Instituto Nacional de Estadística (<http://www.ine.es/jaxi/menu.do?type=pcaxis&path=/t11/trec/a01/&file=pcaxis>), (11.12.2012)
- Tab. 7. Dochody z turystyki zagranicznej wg regionów wraz udziałem procentowym za rok 2011
Źródło: opracowanie własne na podstawie Instituto Nacional de Estadística (<http://www.ine.es/jaxi/menu.do?type=pcaxis&path=/t11/trec/a01/&file=pcaxis>), (11.12.2012)
- Tab. 8. Dynamika przyjazdów (w proc.) w latach 2007-2011 z podziałem na regiony
Źródło: opracowanie własne na podstawie Instituto Nacional de Estadística, (<http://www.ine.es/jaxi/menu.do?type=pcaxis&path=/t11/trec/a01/&file=pcaxis>), (11.12.2012)
- Tab. 9. Struktura wydatków na podróże zagraniczne Hiszpanów w 2011 wg środków transportu.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Instituto de Estudios Turísticos (<http://www.iet.tourspain.es/es-es/estadisticas/fichadecoyuntura/paginas/default.aspx>), (04.12.2012)

- Tab. 10. Przyjazdy do Polski dla krajów subregionu Europa Południowa w 2010
Źródło: opracowanie własne na podstawie W. Bartoszewicz, T. Skalska; Zagraniczna turystyka przyjazdowa do Polski w 2010 roku, Instytut Turystyki, Warszawa, 2011
- Tab. 11. Wydatki na przyjazdy do Polski dla krajów subregionu Europa Południowa w 2010.
Źródło: UNWTO
- Tab. 12. Macierz atrakcyjności i potencjału rynków
Źródło: Bartłomiej Walas, *Marketingowa Strategia Polski w Sektorze Turystyki na lata 2012-2020*, POT, 2011, str. 43

Spis rycin

- Ryc. 1. Położenie najczęściej odwiedzanych atrakcji Hiszpanii.
Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://maps.google.pl/>, (20.11.2012)
- Ryc. 2. Sieć dróg szybkiego ruchu w Hiszpanii.
Źródło: http://en.wikipedia.org/wiki/File:Red_esp%C3%B1ola_de_autopistas_y_autov%C3%ADas2.PNG, (04.12.2012)
- Ryc. 3. Lotniska w Hiszpanii
Źródło: http://vila-real.com/component/option,com_wrapper/Itemid,102/, data odczytu: 04.12.2012
- Ryc. 4. Dynamika przyjazdów do w Hiszpanii w latach 2007-2011 [w mln], wraz z prognozą
Źródło: opracowanie własne na podstawie Instituto Nacional de Estadística (<http://www.ine.es/jaxi/menu.do?type=pcaxis&path=/t11/trec/a01/&file=pcaxis>), (11.12.2012)
- Ryc. 5. Struktura turystów w Hiszpanii wg kraju pochodzenia w 2011
Źródło: opracowanie własne na podstawie Instituto Nacional de Estadística (<http://www.ine.es/jaxi/menu.do?type=pcaxis&path=/t11/trec/a01/&file=pcaxis>), (11.12.2012)
- Ryc. 6. Dynamika przyjazdów do Hiszpanii w latach 2007-2011 [w proc.]

Źródło: opracowanie własne na podstawie Instituto Nacional de Estadística
(<http://www.ine.es/jaxi/menu.do?type=pcaxis&path=/t11/trec/a01/&file=pcaxis>),
(11.12.2012)

- Ryc. 7. Cele przyjazdów turystycznych do Hiszpanii w 2011

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Instituto Nacional de Estadística
(<http://www.ine.es/jaxi/menu.do?type=pcaxis&path=/t11/trec/a01/&file=pcaxis>),
(11.12.2012)

- Ryc. 8. Struktura przyjazdów do Hiszpanii w 2011 wg środków lokomocji

Źródło: opracowanie własne na podstawie Instituto Nacional de Estadística
(<http://www.ine.es/jaxi/menu.do?type=pcaxis&path=/t11/trec/a01/&file=pcaxis>),
(11.12.2012)

- Ryc. 9. Zakwaterowanie turystów w Hiszpanii w 2011

Źródło: opracowanie własne na podstawie Instituto Nacional de Estadística,
(<http://www.ine.es/jaxi/menu.do?type=pcaxis&path=/t11/trec/a01/&file=pcaxis>),
(11.12.2012)

- Ryc. 10. Udział w dochodach osiąganych z turystyki w 2011 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie Instituto Nacional de Estadística
(<http://www.ine.es/jaxi/menu.do?type=pcaxis&path=/t11/trec/a01/&file=pcaxis>),
(11.12.2012)

- Ryc. 11. Struktura dochodów z turystyki w Hiszpanii za 2011 z podziałem na kraje

Źródło: opracowanie własne na podstawie Instituto Nacional de Estadística,
(<http://www.ine.es/jaxi/menu.do?type=pcaxis&path=/t11/trec/a01/&file=pcaxis>),
(11.12.2012)

- Ryc. 12. Dynamika przychodów z turystyki w Hiszpanii w latach 2007-2011[w mln Euro] wraz z prognozą

Źródło: opracowanie własne na podstawie Instituto Nacional de Estadística,
(<http://www.ine.es/jaxi/menu.do?type=pcaxis&path=/t11/trec/a01/&file=pcaxis>),
(11.12.2012)

- Ryc. 13. Dochody z turystyki w 2011 dla subregionu - Europa Południowa (wg UNWTO)

Źródło: UNWTO Tourism Highlights, 2012 Edition

- Ryc. 14. Wielkość przyjazdów do Hiszpanii w 2011 z podziałem na regiony

Źródło: opracowanie własne na podstawie Instituto Nacional de Estadística (<http://www.ine.es/jaxi/menu.do?type=pcaxis&path=/t11/trec/a01/&file=pcaxis>), (18.12.2012)

- Ryc. 15. Wyjazdy zagraniczne z Hiszpanii w 2011 wg regionu (w proc.).

Źródło: opracowanie własne na podstawie FAMILITUR Encuesta de Movimientos Turísticos de los Españoles Informe anual 2011, Instituto de Estudios Turístico, 2012

- Ryc. 16. Dynamika podróży zagranicznych Hiszpanów w latach 2007-2011 wraz z prognozą

Źródło: opracowanie własne na podstawie Instituto de Estudios Turísticos (<http://www.iet.tourspain.es/es-es/estadisticas/fichadecoyuntura/paginas/default.aspx>), (04.12.2012)

- Ryc. 17. Motywy wyjazdów zagranicznych Hiszpanów w 2011

Źródło: opracowanie własne na podstawie Instituto de Estudios Turísticos (<http://www.iet.tourspain.es/es-es/estadisticas/fichadecoyuntura/paginas/default.aspx>), (04.12.2012)

- Ryc. 18. Środki transportu służące do podróży zagranicznych Hiszpanów w 2011

Źródło: opracowanie własne na podstawie Instituto de Estudios Turísticos (<http://www.iet.tourspain.es/es-es/estadisticas/fichadecoyuntura/paginas/default.aspx>), (04.12.2012)

- Ryc. 19. Typy zakwaterowania Hiszpanów podczas podróży zagranicznych w 2011.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Instituto de Estudios Turísticos (<http://www.iet.tourspain.es/es-es/estadisticas/fichadecoyuntura/paginas/default.aspx>), (04.12.2012)

- Ryc. 20. Dynamika wydatków Hiszpanów na podróże zagraniczne w latach 2007-2011[w mld EUR] wraz z prognozą

Źródło: opracowanie własne na podstawie Instituto de Estudios Turísticos (<http://www.iet.tourspain.es/es-es/estadisticas/fichadecoyuntura/paginas/default.aspx>), (04.12.2012)

- Ryc. 21. Przyjazdy Hiszpanów do Polski (w tysiącach) w latach 2007-2010 wraz z prognozą

Źródło: opracowanie własne na podstawie W. Bartoszewicz, T. Skalska; Zagraniczna turystyka przyjazdowa do Polski w 2010 roku, Instytut Turystyki, Warszawa, 2011

- Ryc. 22. Wyjazdy polskich turystów do Hiszpanii w latach 2007-2010 wraz z prognozą

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Instytut Turystyki

Wyrażam zgodę na opublikowanie wykonanego przeze mnie projektu na stronie AWF Kraków poświęconej realizacji przedmiotu „Rynki turystyczne i rekreacyjne”. Oświadczam, że został on wykonany zgodnie z obowiązującymi zasadami i nie narusza niczyich praw autorskich.